

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 1

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРПІНЬ – 2021

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

Частина 1

**04–05 січня 2021 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 09.01.2021 № 8).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоменко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. Ч. 1. – 1419 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Самоха Д. М., Єрмоєнко Е. А., Близнюк О. В. Формування навичок фізичного самовдосконалення спортсменів у ході занять бойовим хортингом	481
Єрмоєнко Е. А. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей за методикою бойового хортингу	492
Ребрина А. А., Єрмоєнко Е. А., Коломоєць Г. А. Виховання спортсменів бойового хортингу як процес цілеспрямованого впливу на свідомість людини	509
Шибіко А. С., Єрмоєнко Е. А., Шевчук В. С. Забезпечення тактичної, вогневої та фізичної готовності співробітників органів внутрішніх справ засобами бойового хортингу	527
Курбет Є. Г., Єрмоєнко Е. А., Смолянінов І. О. Зміст виховної діяльності у системі підготовки юного спортсмена бойового хортингу	542
Єрмоєнко Е. А. Система градації в бойовому хортингу	561
Яценко Л. Г., Єрмоєнко Е. А., Гречаний О. М. Пріоритетні напрями національно-патріотичного виховання школярів і студентів у системі бойового хортингу	575
Єрмоєнко Е. А. Освоєння цінностей бойового хортингу	588
Чибісов В. І., Єрмоєнко Е. А., Хасамутдінов Т. Х. Принципи та методи фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу	602
Мазепа Д. В., Шишко А. П., Єрмоєнко Е. А. Національно-патріотичне виховання дітей та юнацтва як провідне завдання системи бойового хортингу	615
Похілов В. О., Єрмоєнко Е. А., Вєхтєв В. В. Концептуальні засади розвитку та популяризації бойового хортингу в українському суспільстві	629
Бабурнич С. А., Єрмоєнко Е. А., Бережний О. О. Визначення філософських аспектів українського національного виду спорту бойового хортингу	643
Штефюк І. К., Мандрик Т. В., Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – козацьке воїнське мистецтво України	669
Єрмоєнко В. Е., Ільницький І. Р., Єрмоєнко Е. А. Профілактика та лікування стоматологічних захворювань і травм зубощелепного апарату у курсантів-спортсменів бойового хортингу та співробітників силових структур	683
Апихтін К. О., Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А. Медичні характеристики, інтенсивність та обсяг навантаження спортсменів бойового хортингу студентського віку	698

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ – КОЗАЦЬКЕ ВОЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНИ

ШТЕФЮК Іван Кирилович

*старший викладач кафедри олімпійського та професійного спорту
ЧНУ імені Петра Могили, Заслужений тренер України,
член ради Чернівецької обласної федерації бойового хортингу
член тренерської колегії Національної федерації бойового хортингу України,
майстер спорту України, суддя національної категорії;*

МАНДРИК Тарас Васильович

*президент Чернівецької обласної федерації бойового хортингу,
член Президії Національної федерації бойового хортингу України,
чемпіон світу, майстер спорту України міжнародного класу,
суддя національної категорії;*

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

*професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету
підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції
Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації
бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу,
майор десантно-штурмових військ Збройних Сил України, учасник бойових дій.*

***Анотація.** У даній науковій статті визначено основні аспекти українських воїнських традицій як виховної і філософської основи національного професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу, обґрунтовано чинники виховання особистості спортсменів бойового хортингу на засадах військових, культурних, оздоровчих національних звичаїв українських воїнів. На основі виховних засад надано перелік цінностей особистості, що виховуються у процесі занять. Стан духовної культури і моралі суспільства, як у світі, так і в Україні, також впливає на процес виховання спортсменів, результати їхньої фізичної і психологічної підготовки. Виховання учнів у системі бойового хортингу здійснюється в контексті громадянської і загальнолюдської культури, охоплює весь тренувальний та навчально-виховний процес, ґрунтується на свободі вибору мети життєдіяльності та поєднує інтереси особистості, суспільства і держави. Орієнтири передбачають залучення спортсменів бойового хортингу до різних форм творчої та суспільно корисної діяльності, зокрема: пізнавальної, оздоровчої, трудової, художньо-естетичної, спортивної, пропагандистської, ігрової, культурної, рекреаційної, екологічної, що організовуються у години дозвілля, тобто у позакласний час. Метою основних орієнтирів виховання в бойовому хортингу є створення цілісної моделі виховної системи на основі патріотичних, громадянських та загальнолюдських цінностей як орієнтовної для проектування виховної системи у закладах освіти України. Визначено воїнське українське підґрунтя бойового хортингу як засобу виховання особистості у процесі системних тренувальних занять.*

***Ключові слова:** воїнські традиції, бойові звичаї, виховний потенціал, бойовий хортинг, військовий гарт, філософська основа.*

Актуальність наукового дослідження. Бойовий хортинг – різновид фізичної і духовної підготовки особистості на спортивних, військових та оздоровчих традиціях українського козацтва. В історії бойового хортингу як суто українського силового єдиноборства та виховної системи, створеного у 2000-ні роки, а офіційно зареєстрованого активними організаторами козацького руху в Україні нещодавно, відкрита нова сторінка у вигляді

козацького напрямку розвитку організації та викладання бойових методик одноборства на підґрунті козацько-лицарських звичаїв [1; 3–12; 17–25].

Виклад основного матеріалу. Визначаючи у ході історії витоки козацько-лицарських звичаїв, засобів козацько-лицарського виховання та козацької педагогіки, що використовує інструкторський і викладацький колектив організації бойового хортингу, слід згадати витоки на прадавніх українських землях козацтва та шляхів його розвитку.

Традиції козацько-лицарського виховання в методиках бойового хортингу. Перші згадки про козаків зустрічаються під кінець XV століття. Перша документальна літописна згадка року 1489-го. Того року був похід проти татар, і в польського історика Бельського є звістка, що провідниками його були козаки. Другого разу про козаків на галицькому Поділлі маємо звістку року 1491-го. Крім і Бельський оповідають, що того року на галицькому Поділлі скоїлася ворохобня селян проти шляхти, яка забрала у свої руки всі землі. На чолі ворохобників стояв козацький отаман, на прізвисько Муха. Перший документ, де згадано про козаків, належить до року 1499-го. То привілей великого князя київського Олександра. Грамотою тією визначено, яке мито мають міщани брати з козаків за рибальський промисел [2; 26; 27].

З початку XVI століття козаки займають уже визначну територію. Спочатку стрічаємо їх по староствах придніпровських територій (де розташовані сучасні українські міста: Верхньодніпровськ, Нижньодніпровськ, КПК Дніпровський, Дніпродзержинськ, Дніпропетровськ, Запоріжжя, Кам'янка-Дніпровська, Дніпрорудне), із подальшим розростанням поселень, наближених до річки Дніпро, Київському, Канівському, Черкаському, потім ми бачимо швидке розгалуження козацьких поселень у: Переяславському, Білоцерківському, Вінницькому, Хмельницькому старостві тощо. Незабаром розрослася козаччина і змінилася настільки, що козаки не тільки вже обороняють край, але за татарські напади відплачують такими самими нападами.

У 20-х роках XVI століття козаки роблять уже напади на Крим, на Очаків, на Аккерман і на Буджацьку орду (Бессарабія). Пізніше літописи декого з козацьких ватажків непевне згадують як гетьманів, але то були звичайні старости. Між ними відомі: староста вінницький і брацлавський князь Костянтин Острозький, староста Хмельницький Предслав Лянскоронський і староста черкаський і канівський Остап Дашкевич. Останній боронив край від великого нападу кримських татар, і не тільки оборонив Черкаси, але розбив і прогнав татар.

Отоді про козаків скрізь почали говорити. Відтоді ми бачимо, що з XVI століття козаччина швидко зростає і дає старостам спроможність не тільки обороняти край, але, гуртуючи численні потуги, переходити вже і на напади. Одним із здобутків таких нападничих рухів є заснування в XVI столітті на дніпровському острові Хортиця Запорозької Січі, яка і стала колыскою бойових традицій і звичаїв козацтва [13].

Коли число козаків розрослося, вони почали обороняти вже не тільки свої оселі, але й уходи, куди вони ходили на промисли. Під назвою «уходів» розуміються ті землі, що були приписані до Канівського, Черкаського та інших староств. До Канева, наприклад, були приписані ті землі, що займали полудневу частину Київщини, до Черкас – мало не вся Полтавщина, Херсонщина, Катеринославщина (землі сучасного Придніпров'я, Дніпропетровщина).

Найбільші обшири землі належали до Остра, Любеча, Києва і Черкас. Ціну цих уходів становив не ґрунт, а ті багатства, які там експлуатувалися, себто риба, звірі тощо. Вже ж уходникам було небезпечно в цих неоселих пустих землях: татарам завжди можна було їх непокоїти. Вони нападали на них, ловили, забирали в полон, відбирали поживу. З другого боку, уходники повинні були, повернувшись додому, дати десятину заробітку старостам. Через те самі старости дбали про оборону.

Так, один енергійний староста першої половині XVI століття канівський і черкаський, князь Дмитро Вишневецький, задумав протягти козацький кордон, щоб оборонити ті землі, куди уходники ходили на промисли.

Він організував контингент козаків, які по черзі ходили на низ Дніпра і там вартували уходи від нападів татар. Для фізичної та військової підготовки їм було необхідно тренуватися і постійно підтримувати бойові навички. Ці козаки на зиму верталися додому, а навесні виходила знов нова вже черга.

Ще за часів Дмитра Вишневецького (за літописами: Байди – Вишневецького) козаки збудували собі там фортецю, але де саме вона була, точне її розташування тепер не можна вказати. Одне відомо, що одна була на острові Хортиці, друга – на Томаківському острові. Одне тільки певно, що вона була на низах Дніпра. Це й був перший початок Запорозжя, яке змінилося в самостійну громаду.

Козаччина теж потроху розвивалася: поселенців прибувало, козаччина збільшувалася переселенцями з інших земель, Україна робилася селянською, самостійною збройною державою під авторитетом окремих отаманів козацтва. Але ж історичні відносини у Литві в другій половині XVI століття змінилися, і козацтво одразу зайняло роль опозиції до Литви. Велика переміна, яка вплинула на устрій козаччини, це Люблінська унія 1569 року.

У цей період почався активний культ військової сили козаків. У народі ходили чутки про їхню непереможну волю. Про тих хлопців, що не пройшли випробування до двадцяти п'яти років, помалу забували: вони ставали безіменними землевласниками, що не спромоглися стати воїнами, сказати «все або ніщо» і вступити до вільного козацтва, піти на Хортицю у Запорозьку Січ [14; 16].

Рукопашні сутички починають популяризуватися. Можна вважати, що перемоги під час такого одноборства з представником ворожого війська відмічалися козаками як доблесні подвиги. Група найбільш відчайдушних і хоробрих запорізьких козаків перед боєм виходила зі строю і наближалася до супротивника ближче ніж на відстань рушничного пострілу і починала голосно або жестами знущатись і кепкувати над ворогом, доводячи його до стану розлюченості та викликаючи напруженість і нервозність у ворожих лавах. Однак, часто при цьому наражались на рушнично-артилерійський вогонь, що призводило до загибелі сміливців.

Враховуючи специфіку козацького війська, зі своєрідною формою військової дисципліни і відсутністю писаних статутів, дана військова традиція була їх характерною ознакою. Так, наприклад, поляки, татари та інші вороги запорізького козацтва подібні акції не практикували.

Проте окрім кепкування над противником на такого роду розвідку покладалися також й інші практичніші завдання. Гарно підготовлені козаки, переможці рукопашних сутичок у хорті (козацькому колі) виконували також функції бойового розвідувального дозору в сучасному розумінні. Ці, особливо треновані за методиками Запорозької Січі, козаки часом зустрічали авангард противника і на місці давали йому відсіч.

У ті історичні часи слово «Хорт» у козацькому середовищі окрім поняття «Коло козаків для проведення сутички» або «Вільне козацьке коло» мало декілька понять: «поєдинок українських козаків із ворогами перед боєм», «двобій окремих воїнів перед головною битвою, в якому виявлялося військове мистецтво»; «бій, боротьба між противниками»; «поєдинок, турнір, двобій, дуель»; «боротьба думок, поглядів»; «випробування юнаків».

Двобій окремих лицарів перед головною битвою, в якому виявлялося військове мистецтво рукопашної сутички, вміння триматися на коні, були улюбленими військовими видами спорту українських козаків.

Про ті події існують козацькі прислів'я про окремі сутички, поєдинки українських козаків з ворогами перед боєм: *«Тоді будеш, вражий ляше, вдачею хвалиться, коли спробуєш зі мною та й на хорті биться»* (Дума); *«Завзятий, як перець, поки не вийде на герець»* (Герцем називали козацьке випробування, суперечку, боротьбу думок, поглядів тощо); *«Як татарин кривдне скаже, то й на хорті мертвим ляже»* (Йдеться про військові перемови перед бійкою з татарським військом); *«Опівдні битва притихла, але не втихав герець: сотні турків ганяли на бойовищі, прискакували то тут, то там до окопів, якомога ближче, та викликали козаків на бій»* (Мак., Вибр., 1956, 486); *«Вершники з обох боків розступилися й дали місце для*

герцю» (Рибак, Переясл. Рада, 1948, 146); «Бій, боротьба між противниками; поєдинок. Все так же сяє сонце над землею, як і тоді, коли ми йшли на герць» (Сос., Солов. далі, 1957, 49); «Скільки вас полягло у важкому життєвому герці, в нелегкій боротьбі, у годину важку і похмуру» (Забашта, Квіт., 1960, 13).

«Сьогодні в тебе був справжній хорт» – казали досвідчені козаки новачку, який пройшов перший бій з ворогом або важке козацьке тренування, випробування, фізичне тестування у період між походами. Вчили на Запорозькій Січі воювати і виживати в абияких умовах. Коли козак застигнутий в одиночку у високій траві чи в лісному чагарнику, він, щоб обманути чуття ворога, щоб збити його зі сліду, гавкав по-лисячому, вив вовком, кував зозулю, кричав степовим пугом.

«Він має хортовий вишкіл» – говорили про вправного козака, який заслуговував повагу серед воїнів за те, що гарно орієнтувався і спритно поведив себе під час шабельної чи рукопашної сутички з ворогом. «Хіба йдеться тоді про достатки, коли хортовий козак тікає з міста у відкритий степ...» – таким патріотичним наголосом щодо оборони кордонів Хортиці виховували літні і досвідчені воїни-характерники молодих козачат. Але окрім бойової та фізичної підготовки в стані козаків було прийнято закони честі.

Під впливом вимог цих законів козак мав бути не тільки сильним, а й морально порядним, не чинити зла оточуючим товаришам по козацькому куреню, а навпаки підтримувати гарні стосунки. Про звичаї, що впроваджувалися на Хортиці, відомо досить багато: «не можна козаку красти чуже», «не можна ламати те, що не твоє», «... брехати тільки без злого умислу та на потіху народу козацькому...» тощо. Виховання було дуже спрямованим.

Усе це життя, повне зречення, повне злиднів, було сприйнято козаками для того, щоб захистити свою землю, свою неньку Україну, щоб боронити Велику Січ і увесь християнський світ від страшних турків і злих татар, які безугавно вторгалися десятками і сотнями тисяч на Україну і завжди зазначали свої набіги пожежами, розбійництвом, грабінництвом, угоном незчисленних українців і усіх слов'ян у полон.

Слід сказати, що виникнення Запорозької Січі мало велике історичне значення. Для пригноблених мас селянства вона була оплотом у боротьбі проти феодално-кріпосницької експлуатації і польсько-шляхетського гніту. В ній знаходили притулок і підтримку представники всіх верств українського народу. Запорозька Січ запалювала народні маси на битву з поневолювачами і підтримувала антифеодальні виступи [15].

Або взяти втікачів з різних земель на Хортицю, яких деякі історики характеризують і називають п'яницями, ледарями, розбишаками, втікачами. Але під впливом виховної системи і хортового вишколу Запорозької Січі вони переформовували свій світогляд, виховувалися серед воїнів, загартовували характер і ставали грозною силою особистого складу Війська Запорозького.

І тепер це ті втікачі, невбиті після нападів селяни, гайдамаки, і ті розбишаки, котрі, перемагаючи страшні злидні, величезною самопожертвою та мужністю врятували всю південно-українську і південно-російську народність від гноблення її різними ворогами і втримали величезну територію Причорномор'я, Криму, Азову, Дону, Краснодарського і Ставропольського краю тощо.

Але замість подяки цариця Катерина II через свого фаворита Г. Потьомкіна нещадно зруйнувала у 1775 році Запорозьку Січ, в Україні ввела кріпацтво і забрала всю родючу запорізьку землю і віддала князеві Вяземському 250 тисяч десятин, князеві Прозоровському – 200 тисяч, і Потьомкіну – 150 тисяч десятин із Новоросійського краю.

Це зумовило передачу бойових хортових звичаїв від Запорозької Січі на ці землі та розгалужену мережу козацьких формувань. Багато чого коштує жменя рідної землі, яку і в наш час беруть виїжджаючи з собою на чужину. Ставлення козака до рідної землі збереглося в прислів'ях і приказках, що дійшли до наших днів: «Від землі взятий, землею годуюся, в землю і піду!».

Чи були коли в історії приклади, щоб втекли поодинці і треновані козаки, і холопи, і злочинці за тисячі верст від своєї Батьківщини серед чужого і ворожого їм народу могли

заснувати особливу держава, скласти сильну демократичну, волелюбну і релігійно-ідейну громаду, цілий народ, із його своєрідним правлінням, де старшого не було, а молодший – дорівнює всім, з особливими військовими прийомами, з особливою говіркою, іншими звичаями, а головне – лицарською ідеєю лягти кістями за скривджених і пригноблених, за свої рідні землі запорозькі, за традицію і братерство Хортиці і православну віру, на диво всьому світу і на славу своїм нащадкам.

Приклад в історії рідкісний, якщо не сказати – єдиний. Виключним його назвати не можна, так як в історії подібного роду винятків не було.

Таким чином, козацьке бойове мистецтво, від якого і походить бойовий хортинг як кулачний двобій, найбільш повно зберіг свою сакральну функцію і є трансформованим реліктом прадавньої чоловічого спілки воїнів з острова Хортиця. Ці бойові звичаї мали певний спортивний окрас [28–35], двобої проводилися і під час свят, і для загартування та прояву хоробрості не тільки воїнів, а й взагалі чоловіків, селян, рибаків, запрошених гостей, словом – усіх, хто мав бажання і був причетний до певної громади.

Місцем проведення сутичок і кулачних бійок зазвичай були: поле, берег річки Дніпро, балка, майдан, ліс тощо. Відомі в центральних місцях острова Хортиця козацькі кулачні двобої на вершині гори або пагорба, зустрічаються і в інших місцях уздовж Дніпра, де пагорб замінюється курганом, як, наприклад, в якомусь хуторі чи селі. Починали бійку діти, продовжувала молодь, а закінчували дорослі.

За замітками козаків це відбувалося так: присутні позначають хорт як відповідне широке коло – місце зустрічі суперників, часто між присутніми молодими козаками на вулиці вже і так зав'язуються кулачні двобої. Усі «хлопці» поділяються на дві компанії: жителі одного кінця села, хутора, станиці йдуть проти жителів іншого кінця стінкою на стінку – «лава на лаву». Спочатку, звичайно, засилають маленьких козачат, яких «труять один на одного». Хлопчаки набігають один на одного верхи на палицях, озброєні прутами і з криками підбадьорення. Слідом за ними вже вступають у двобій і дорослі.

Сутички козаків, особливо запеклі кулачні двобої проводились восени, весною близько кінця березня, а також на масляну. У цей час молодь збирається великими групами, і кулачна бійка влаштовується між двома хуторами або між хуторами, селами і станицею. У цих битвах, нарівні з козаками, беруть участь і ті, що живуть при селлах, хуторах мешканці інших регіонів краю. Іноді були винятки [86–99]. Так, в селі на масляну «Битися починали ветерани у віці 70-ти років і старше, хто міг, звичайно.

Вийшовши з церкви, потоптавшись і розім'явшись на майдані, тобто на головній сільській площі, яка перед церквою і перебувала, вони починали задирати один одного словесно, нагадуючи кожному про вчинені ним за його довге життя гріхи, але, що найгірше, про те, що викликало глузування і виставляло старого в безглуздому, а то й ганебному вигляді.

Пам'ять у козаків-ветеранів була хороша і вони запросто могли пригадати піввікову і більше давності необережність або помилку один до одного. Словесна розминка переходила у взаємні поштовхи в груди і плечі, а іноді і козацький кулак свистів у повітрі, з колишньою жвавістю і точністю потрапляючи у лоба, ніс або вухо опонента. Діди-козаки швидко стомлювалися, і їх місце займали чоловіки років 60-ти, в соку ще. Поступово підтягувалися козаки найбільш боєздатних віків – 30–40-річні. Битва згодом знаходила правильний вигляд, козаки ставали у хорт, оточували колом бійців, і свято продовжувалося у присутності керівників куренів, польових отаманів тощо.

Під бійкою у хорті – живому колі з козаків, за межами Запорозької Січі, окрім бойового вишколу для війни з ворогом, розуміється напіворганізований спосіб вирішення напруги між селами, своєрідний внесок неодруженої молоді у зміцнення репутації свого села. З іншого боку головним у святковій бійці слід вважати демографічний контекст: бійки як тілесна практика, пов'язана з іншим (народження, шлюб, смерть) і впливає на перебіг демографічних процесів.

Дівчата дивляться на хлопців, родини формуються за певним відбором, проводиться ефективне тестування знань, умінь і навичок не тільки бойового, а й життєво-побутового

характеру. Якщо хлопець вийшов у хорт – він вже стоїть на щабель вище тих, у кого не вистачає сміливості, отримує відповідну повагу і схвалення молодіжної громади, а козацькі ватажки, відповідно, відбирають собі перспективну молодь у бойові підрозділи [36–41].

Якщо спробувати узагальнити зібраний матеріал із витоків бойового хортингу, дати порівняльний аналіз основним його елементам, то можна зустріти багато спільних рис не тільки у питаннях спортивної та бойової підготовки людини, а ще й у загальнометодичних характеристиках підходів до планування навчально-тренувальної роботи, а також, і що найважливіше – це визначення розділів правил змагань з бойового хортингу.

Таким чином, ми розглянули особливості бойового хортингу в культурі всеукраїнського козацтва, виявили їх відмінності в селянських і козацьких поселеннях, основні ознаки і атрибути.

В період відродження української культури, культурних і бойових традицій козацтва наприкінці минулого століття, яке вирізнялося пробудженням українського духу, почалися створюватися козацькі, спортивно-оздоровчі, фізкультурні організації, що надавали можливість молоді знайомитись зі здобутками українських традицій та займатися національними бойовими мистецтвами [73–85]. Серед таких організацій позитивно відрізняється своєю ефективною спортивною спроможністю та гармонійною виховною системою бойового хортингу, який за короткий час існування розповсюдився майже по всій Україні і в багатьох країнах світу.

На відміну від деяких закордонних єдиноборств, де основна увага звертається на чітке відпрацювання техніки прийомів, бойовий хортинг – це спосіб життя у бойовому мистецтві, яке ґрунтуються на філософії стародавніх звичаїв українських козаків.

Бойовий хортинг, як усі українські національні бойові мистецтва, був на межі забуття, зберігаючись лише в нечисленних козацьких родинах. Саме тоді спільнота спортивних та військових фахівців-одномумців зголосилася разом виокремлювати суто українські традиції та вивчати бойову культуру нашого народу.

Справа у тому, що протягом кількох десятків років засновник бойового хортингу проводив двобої з багатьма відомими майстрами бойових мистецтв у різних країнах світу, проводив пошуки та зустрічі з провідними спортсменами, олімпійськими чемпіонами, цікавими людьми, вів листування й облік бойової інформації, подорожував по всьому світові й усіх куточках України для збору інформації щодо етнографічних матеріалів, які включають бойові та військові звичаї, народні традиції, козацьку та цивільну емблематику, пісні й прислів'я, легенди, думи, вірші, жарти, стару друковану продукцію тощо.

Завдяки цій роботі, бойовий хортинг набув високого рівня ексклюзивних та індивідуальних тренувальних методик, надзвичайного авторитету серед фахівців єдиноборств, позитивного іміджу та міжнародного визнання.

Будь-яке бойове мистецтво з повним правом може вважатися таким тільки в тому випадку, якщо воно має свою власну технічну базу. А в тому випадку якщо бойове мистецтво етнічне, то воно ще, як мінімум, має відповідати менталітету й історичній традиції свого народу [56–72]. Натомість, бойовий хортинг, у тій чи іншій мірі, зміг все ж таки досить гідно дотриматися цієї історико-ментальної відповідності народу своєї української землі. При цьому дотримання традицій відбувається відразу у двох аспектах.

Як у зовнішній стороні єдиноборства (ідеологія, форма, атрибутика, ритуали тощо), так і саме в його технічній базі.

Дуже небезпечно для виду національного єдиноборства волювати до обмежування тільки зовнішньою стороною, використовуючи для себе техніку відверто запозичену. Технічна база бойового хортингу просто за визначенням не може бути запозиченою, оскільки запозичувати її нам просто не у кого.

Передумовами створення, а точніше – «відтворення» технічної бази бойового хортингу, було усвідомлення того очевидного факту, що козаки, на протязі всієї історії свого розвитку, завжди були професійними воїнами.

Тобто, в технічному плані у рукопашних одноборствах вони були, насамперед, ударно-захватної орієнтації, оскільки тією зброєю, якою вони володіли, можна було лише тільки бити, а потім хапати ворога у сутичці, якщо не добив.

А оскільки, в історичному плані, козаки били усіма видами зброї, і дуже довго, то на рівні підсвідомості, це неминуче викликало у них формування своєрідного «ударного» стереотипу дій, говорячи сучасною науковою мовою, – працювали на нервово-м'язовому рівні нейрокінематичних ланцюгів, орієнтованими виключно на удари, і так аж до появи специфічних ударних рефлексів, вироблених для участі у реальних рукопашних сутичках з ворогом.

При цьому, якщо в силу будь-яких причин, козак раптом опинявся без зброї, а вести бій йому все одно було треба, то він його вів саме завдаючи ударів руками і ногами, а далі хапав ворога і, збиваючи з ніг, кидав головою на землю тощо.

Причому наносити удари якимось інакше, хитро та неефективно, ніж він це робив би зброєю, він, при всьому своєму бажанні ніяк не міг, оскільки сформовані в ньому нейро-біомеханічні навички цього не дозволяють [42–55]. Ця дослідницька з анатомічної, фізіологічної сторони робота зумовила формування повноконтактних правил змагань з бойового хортингу ударно-кидкового спрямування, а основними елементами техніки даного бойового мистецтва є виконання продуманих швидкісних ударних комбінацій руками та ногами по тулубу й голові суперника зі збиванням його з ніг проходом у ноги, звалюванням або кидковою технікою.

Висновки. У результаті дослідження тематики військових і бойових традицій України стало можливим визначити напрями розвитку бойового хортингу, його ефективну методику спортивної підготовки і виховання, в якому усі зусилля скеровуються на відродження типу воїна, який був в Україні за козацької доби.

Бойовий напрям окреслює шлях українського лицаря, який віддано служить Україні та сприяє утвердженню таких національних властивостей українського характеру як справедливість, повага до правди, вчинення добра і нескоення поганого, надійність, працьовитість, довірливість, незрадливість, але й разом з тим – вимогливість й обережність.

За концепцією бойового хортингу, виховуючи в собі три основні фактори сильної особистості: фізичної сили тіла, моральної сили духу, інтелектуальної сили розуму, спортсмен бойового хортингу повинен скеровувати свою діяльність на утвердження рівності, братерства, миру і любові в ім'я процвітання України.

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у розробці та впровадження навчально-виховних програм з бойового хортингу для школярів і студентів, які сприятимуть поліпшенню військово-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді на бойових і культурних традиціях українського народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апихтін К. О. Медичні характеристики, інтенсивність та обсяг навантаження спортсменів бойового хортингу студентського віку / К. О. Апихтін, В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 698–713.
2. Бабурнич С. А. Визначення філософських аспектів українського національного виду спорту бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко, О. О. Бережний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 643–668.
3. Бенцак Р. О. Медичні та біологічні аспекти самоконтролю учнів спортивних секцій бойового хортингу за навантаженнями під час занять / Р. О. Бенцак, В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1358–1373.
4. Бережний О. О. Особливості розвитку бойового хортингу в різних країнах світу через українську діаспору / О. О. Бережний, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 884–910.
5. Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Гришук В. Л. Бойовий хортинг у загальній системі фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів / Бойовий хортинг та

- діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 368–377.
6. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
7. Буток О. В., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Зверев А. В. Бойовий хортинг як засіб функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей і види контролю у процесі занять / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 353–368.
8. Господаренко Н. О. Компетентності здоров'язбереження та оптимізації роботи систем організму спортсменів бойового хортингу / Н. О. Господаренко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 823–835.
9. Гречаний О. М. Програмні аспекти шкільного гуртка «Бойовий хортинг» для учнів старших класів / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 763–777.
10. Дерлеменко Є. В. Методи використання художніх творів героїчної тематики на теоретичних заняттях з бойового хортингу як елемент виховання спортсменів / Є. В. Дерлеменко, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 778–791.
11. Дорошенко М. М. Заняття бойовим хортингом як фактор реалізації життєвої програми дітей, учнівської і студентської молоді, курсантів та працівників поліції / М. М. Дорошенко, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1388–1404.
12. Еременко Э. ВОЕННО-ПАТРИОТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ И ФИЗИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА ДОПРИЗЫВНОЙ МОЛОДЕЖИ, КУРСАНТОВ И ВОЕННОСЛУЖАЩИХ ВООРУЖЁННЫХ СИЛ УКРАИНЫ, РАБОТНИКОВ СИЛОВЫХ СТРУКТУР. Теорія і методика хортингу. Випуск 1. Видавець: К. : Паливода А. В., 2014.
13. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
14. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
15. Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А., Ільницький І. Р., Кіблицький Р. В., Карасевич С. А. Медичні і фізіологічні показники самоконтролю студентів у процесі тренування з бойового хортингу / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 550–564.
16. Єрмоєнко В. Е. Профілактика та лікування стоматологічних захворювань і травм зубощелепного апарату у курсантів-спортсменів бойового хортингу та співробітників силових структур / В. Е. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 683–697.
17. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.
18. Єрмоєнко Е. А. Аналіз навчально-тренувального арсеналу бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 435 с.
19. Єрмоєнко В. Е. Стоматологічний нагляд і забезпечення діяльності дитячо-юнацьких спортивних секцій з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко //

- Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 923–942.
20. Єрмоєнко Е. А. Атестаційні вимоги поясної системи бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 792–809.
21. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
22. Єрмоєнко Е. А., Шаповалов Б. Б., Рудей Д. Ю., Гречаний О. М., Ляховець О. О. Бойовий хортинг: фізіологічні показники адаптації спортсменів до фізичних навантажень / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 321–334.
23. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
24. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичних якостей у бойовому хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України. – Київ : ГС «ВФХ», 2019. – 438 с.
25. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / Фізична культура і спорт». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49–56.
26. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
27. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
28. Єрмоєнко Е. А. Менеджмент бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 148 с.
29. Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А., Тішин А. А., Бутко О. В., Кольченко А. П. Методика проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 273–288.
30. Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Гришук В. Л., Бухтіяров О. А. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 38–52.
31. Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Гришук В. Л., Бухтіяров О. А. Національно-патріотичне та фізичне виховання школярів, студентів і курсантів засобами бойового хортингу / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 263–273.
32. Єрмоєнко Е. А. Освоєння цінностей бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 588–601.
33. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. К. : Паливода А. В., 2018. Вип. 9. С. 22–31.
34. Єрмоєнко Е. А., Кузора І. В., Тішин А. В., Єрмоєнко В. Е., Вехтев В. В. Особливості військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу у закладах загальної середньої освіти / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 682–695.

35. Єрмоєнко Е. А. Оцінка функціональних можливостей і силових якостей спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1088–1098.
36. Єрмоєнко Е. А. Позитивний вплив фізичних вправ бойового хортингу на руховий апарат людини / Е. А. Єрмоєнко, Ю. С. Шукалюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1128–1142.
37. Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 254–263.
38. Єрмоєнко Е. А. Силове затримання больовими прийомами бойового хортингу та припинення дій правопорушника за програмою підготовки студентів, курсантів та співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 836–854.
39. Єрмоєнко Е. А. Система градації в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 561–574.
40. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
41. Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Параниця С. П. Система фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 373–384.
42. Єрмоєнко Е. А. Тематика робочої програми гурткової роботи з бойового хортингу в загальноосвітній школі для дітей 12–13 років (7–8 класи) : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 135 с.
43. Єрмоєнко Е. А. Тематична структура програми гурткової роботи з бойового хортингу в загальноосвітній школі для дітей 12 років (7 клас) : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 135 с.
44. Єрмоєнко Е. А. Тематичне програмування гурткової роботи в загальноосвітній школі з бойового хортингу для юнаків та дівчат 14 років (9 клас) : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 135 с.
45. Єрмоєнко Е. А. Умови психомоторного розвитку спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 968–980.
46. Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Управління і контроль у процесі занять бойовим хортингом курсантів правоохоронних спеціальностей / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 422–438.
47. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
48. Єрмоєнко Е., Крамаренко І., Москальов А. ФІНАНСУВАННЯ СПОРТУ В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ... - Редакційна колегія, 2018.
49. Єрмоєнко Е. А., Кузора І. В., Тішин А. В., Єрмоєнко В. Е., Вехтев В. В. Функції військово-патріотичного виховання дітей та молоді засобами бойового хортингу / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 750–765.

50. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
51. Єрмоєнко Е. А., Кузора І. В. Combat horting as a factor in the formation of military-patriotic abilities, physical culture and the basics of student youth health / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // - ... університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 ..., 2020.
52. Єрмоєнко Е. А., Дорошенко М. М. Combat horting in the method of education of physical culture and fundamentals of health and determination of working capacity of schoolchildren and student athletes / Е. А. Єрмоєнко, М. М. Дорошенко // - ... університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 ..., 2021.
53. Єрмоєнко Е. А., Карасевич С. А. Combat horting in the system of physical education and health fundamentals of schoolchildren and student youth / Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // - ... університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 ..., 2020.
54. Желєзняк В. І. Техніка і тактика самозахисту як складова частина програми бойового хортингу / В. І. Желєзняк, Е. А. Єрмоєнко, А. П. Шишко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1405–1418.
55. Зверєв А. В., Єрмоєнко Е. А., Тимчик М. В., Тішин А. В. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей / Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 385–399.
56. Зверєв А. В. Фізичне виховання студентів у процесі спортивних занять бойовим хортингом як регламентований педагогічний процес / А. В. Зверєв, Е. А. Єрмоєнко, І. В. Петренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1374–1387.
57. Зінов'єв А. О. Психологічна підготовка юних спортсменів бойового хортингу у річному циклі тренувань / А. О. Зінов'єв, Е. А. Єрмоєнко, Д. В. Мірчев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 870–883.
58. Златкін Ю. Г. Силові вправи як складовий компонент підготовки спортсмена бойового хортингу / Ю. Г. Златкін, Е. А. Єрмоєнко, І. Б. Няговський // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 810–822.
59. Зуб Р. В. Виховання патріотизму як мета бойового хортингу / Р. В. Зуб, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1187–1200.
60. Карасевич С. А. Формування в учнівської молоді військово-патріотичних здібностей і готовності до захисту України виховними засобами бойового хортингу / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1257–1271.
61. Кашира Р. В. Класифікація впливу компонентів, методик і фізичних вправ бойового хортингу, які сприяють формуванню здорового способу життя людини / Р. В. Кашира, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1172–1186.
62. Кіблицька А. О. Модель організації спільної діяльності педагогів і батьків як умова формування здорового способу життя учнів бойового хортингу / А. О. Кіблицька, Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1113–1127.
63. Кліпов Ю. О. Глибинний морально-філософський гарт як основа стійкості спортсменів бойового хортингу до екстремальних ситуацій / Ю. О. Кліпов, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 993–1007.
64. Короткова Т. П. Дослідження морфологічних, функціональних та соціокультурних аспектів здоров'я спортсменів бойового хортингу / Т. П. Короткова, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко //

- Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 714–726.
65. Кузора І. В. Педагогічні умови виховання цілеспрямованості в старшокласників у процесі занять бойовим хортингом / І. В. Кузора, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. Ч. 1. – С. 1099–1112.
66. Курбет Є. Г. Зміст виховної діяльності у системі підготовки юного спортсмена бойового хортингу / Є. Г. Курбет, Е. А. Єрьоменко, І. О. Смолянінов // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 542–560.
67. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
68. Литвиненко, А. М., and Е. А., Єрьоменко. "БОЙОВИЙ ХОРТИНГ–ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ БОЙОВОЇ КУЛЬТУРИ У СПРАВІ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ." Publishing House "Baltija Publishing" (2021).
69. Литвинов С. А. Методика проведення позааудиторних занять з бойового хортингу у системі вищої освіти / С. А. Литвинов, Е. А. Єрьоменко, Р. В. Зуб // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1323–1340.
70. Мазепа Д. В. Національно-патріотичне виховання дітей та юнацтва як провідне завдання системи бойового хортингу / Д. В. Мазепа, А. П. Шишко, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 615–628.
71. Митрофанов О. С. Структура і мотиви фізичної культури школярів і студентів у системі бойового хортингу / О. С. Митрофанов, Е. А. Єрьоменко, І. В. Кузора // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1238–1256.
72. Мірчев Д. В. Чинники раціонально організованого способу життєдіяльності і тренування спортсменів бойового хортингу студентського віку / Д. В. Мірчев, Е. А. Єрьоменко, С. Р. Демчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1307–1322.
73. Мосійчук В. О. Бойовий хортинг та соціально-психологічні основи виховання особистості спортсмена / В. О. Мосійчук, Е. А. Єрьоменко, А. П. Сибільов // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 957–967.
74. Найдьон-Ільницька Г. В. Реалізація виховного потенціалу системи бойового хортингу / Г. В. Найдьон-Ільницька, Е. А. Єрьоменко, І. Р. Ільницький // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 743–762.
75. Несмачний В. П. Режими виконання силових вправ бойового хортингу / В. П. Несмачний, В. В. Вехтев, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1008–1019.
76. Нестерович В. О. Національна федерація бойового хортингу України як осередок патріотичного виховання учнівської та студентської молоді / В. О. Нестерович, Е. А. Єрьоменко, А. П. Сибільов // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 855–869.
77. Ніколаєв В. В. Значення бойового хортингу у прищепленні морально-етичних норм дітям дошкільного та молодшого шкільного віку / В. В. Ніколаєв, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 727–742.
78. Пеньков Ю. М. Змістовні характеристики складових здорового способу життя учнів секції бойового хортингу у закладі позашкільної освіти / Ю. М. Пеньков, Е. А. Єрьоменко, Д. В. Мірчев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1143–1157.

79. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.

80. Попович Ю. Ю. Дозування навантажень та щільність занять з бойового хортингу як умова досягнення тренувального ефекту спортсменів студентського віку / Ю. Ю. Попович, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 943–956.

81. Похілов В. О. Концептуальні засади розвитку та популяризації бойового хортингу в українському суспільстві / В. О. Похілов, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 629–642.

82. Самоха І. М. Методика виховання патріотичних якостей та формування основ здоров'я школярів і студентів у процесі занять бойовим / І. М. Самоха, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1272–1288.

83. Семигал О. М. Психотерапевтичний напрям як розділ підготовки спортсменів бойового хортингу до успішної змагальної діяльності / О. М. Семигал, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 981–992.

84. Сибільов А. П. Оптимальні обсяги рухових навантажень учнів початкової школи на заняттях з бойового хортингу / А. П. Сибільов, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1071–1087.

85. Сибільов А. П. Показники оцінювання рівня професійної підготовки тренерів-викладачів з бойового хортингу студентами закладів вищої освіти / А. П. Сибільов, Е. А. Єрьоменко, Д. В. Мірчев // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1289–1306.

86. Сокол Є. М. Методи уникнення шкідливих звичок спортсменами бойового хортингу / Є. М. Сокол, Е. А. Єрьоменко, О. В. Каменюка // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1020–1030.

87. Сухих І. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентської молоді як мета бойового хортингу / І. А. Сухих, Е. А. Єрьоменко, Т. М. Степура // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1219–1237.

88. Томчич К. К. Формування в учнів бойового хортингу відчуття своєї належності до України / К. К. Томчич, Е. А. Єрьоменко, А. П. Сибільов // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 911–922.

89. Удовицький О. І. Бойовий хортинг у програмі гурткових занять школярів / О. І. Удовицький, Е. А. Єрьоменко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1031–1047.

90. Фалєєв Р. Г., Кузора І. В., Коломоець Г. А., Єрьоменко Е. А. Навчальна програма гуртка з хортинг фехтування для закладів загальної середньої освіти та закладів позашкільної освіти : навч.-метод. посіб. / Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти. – ГС «НФБХУ», 2020. – 76 с.

91. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

92. Харів Л. Д. Систематизація фізичної підготовки спортсменів бойового хортингу за методами та періодами тренувань / Л. Д. Харів, А. П. Сибільов, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1048–1070.

93. Чибісов В. І. Принципи і методи фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу / В. І. Чибісов, Е. А. Єрмоєнко, Т. Х. Хасамутдінов // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 602–614.

94. Шарапа С. Б. Система оздоровчих цінностей бойового хортингу для тренування школярів і студентів / С. Б. Шарапа, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Карасевич // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1341–1357.

95. Шишко А. П. Ефективність особистісно орієнтованої технології формування здорового способу життя школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / А. П. Шишко, Е. А. Єрмоєнко, В. П. Кривенко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1158–1171.

96. Штефюк І. К. Бойовий хортинг – козацьке воїнське мистецтво України / І. К. Штефюк, Т. В. Мандрик, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 669–682.

97. Янкевич Ю. А. Методика визначення фізичної працездатності спортсменів бойового хортингу учнівського та студентського віку / Ю. А. Янкевич, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 1201–1218.

98. Яценко Л. Г. Пріоритетні напрями національно-патріотичного виховання школярів і студентів у системі бойового хортингу / Л. Г. Яценко, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. міжнар. наук.-практ. конф. 4–5 січня 2021 р. / Ірпінь : Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2021. Ч. 1. – С. 575–587.

99. Faleev, R. G., Yeromenko, E. A. (2020). *Osnovy khortyng fekhuvannia* [Basics of horting fencing]. Ministry of Education and Science of Ukraine. 83 p. Kyiv: GS "NFBHU".

Shtefiuk I. K, Mandryk T. V., Yeromenko E. A. Combat horting – Cossack martial art of Ukraine

***Abstract.** This scientific article identifies the main aspects of Ukrainian military traditions as an educational and philosophical basis of the national professional and applied sport of Ukraine combat horting, substantiates the factors of education of combat horting athletes on the basis of military, cultural, health national customs of Ukrainian soldiers. On the basis of educational principles the list of the values of the person brought up in the course of employment is given. The state of spiritual culture and morals of society, both in the world and in Ukraine, also affects the process of education of athletes, the results of their physical and psychological training. Education of students in the system of combat horting is carried out in the context of civic and universal culture, covers the entire training and educational process, is based on the freedom to choose the purpose of life and combines the interests of the individual, society and state. The guidelines provide for the involvement of combat horting athletes in various forms of creative and socially useful activities, in particular: cognitive, health, labor, artistic and aesthetic, sports, propaganda, games, cultural, recreational, environmental, organized during leisure time, ie in extracurricular activities. The purpose of the main guidelines of education in combat horting is to create a holistic model of the educational system based on patriotic, civic and universal values as a guide for designing the educational system in educational institutions of Ukraine. The military Ukrainian basis of combat horting as a means of personality education in the process of systematic training is determined.*

***Key words:** military traditions, fighting customs, educational potential, combat horting, military hardening, philosophical basis.*

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, англійською та російською мовами)

Матеріали міжнародної науково-практичної конференції

Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

04–05 січня 2021 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 1

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 12.01.2021 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 148,99

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0239
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**